Adolesanlar?n Beslenme Bilgilerini Saptama Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Adolesanlar?n Beslenme Bilgilerini Saptama Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=16264

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Adolesanlar?n Beslenme Bilgilerini Saptama Ölçe?i, **adolesan** bireylerin beslenme konular?ndaki bilgi düzeylerini objektif olarak belirlemek amac?yla geli?tirilmi? bir ölçme arac?d?r. Bu ölçek geli?tirme çal??mas?, Yahya Özdo?an taraf?ndan 2013 y?l?nda tamamlanan doktora tezi kapsam?nda yürütülmü?tür. Ölçek, ba?lang?çta çok say?da madde içerirken, yap?lan istatistiksel analizler ve uzman görü?leri sonucunda tek boyutlu bir yap?y? hedefleyerek 45 maddelik nihai forma indirilmi?tir. Ölçe?in temel amac?, gençlerin do?ru **beslenme** al??kanl?klar? ve bilgi birikimine sahip olup olmad???n? saptamakt?r.

Anahtar Kelimeler

Adolesan, Beslenme Bilgisi, Ölçek Geli?tirme, Geçerlik, Güvenirlik, Faktör Analizi, Kuder-Richardson.

Yazarlar

Yahya Özdo?an

Amaç

Bu ölçe?in geli?tirilmesindeki temel amaç, lise ça??ndaki gençlerin (adolesanlar?n) temel beslenme prensipleri, sa?l?kl? g?da seçimi ve yeme al??kanl?klar?na dair sahip olduklar? bilgi seviyesini güvenilir ve geçerli bir ?ekilde ölçmektir. Geli?tirme çal??mas?, ayn? zamanda gençlerin yeme davran??lar?n? saptamaya yönelik iki boyutlu ayr? bir ölçe?i de kapsamaktad?r; ancak "Beslenme Bilgilerini Saptama Ölçe?i" tek ba??na beslenme bilgisine odaklanm??t?r.

Elde edilen veriler, gençlerin beslenme e?itimine olan ihtiyaçlar?n? belirlemek ve bu alandaki e?itim programlar?n?n etkinli?ini de?erlendirmek için kullan?labilir niteliktedir. Ölçek, beslenme bilgisinin tek bir genel boyut etraf?nda toplanmas?n? sa?lamay? hedeflemi?tir.

Yap?

Adolesanlar?n Beslenme Bilgilerini Saptama Ölçe?i, tek bir temel psikolojik yap?y?, yani **beslenme** bilgisini ölçmek üzere tasarlanm??t?r. Bu yap?, gençlerin temel g?da gruplar?, makro ve mikro besin ögeleri, sa?l?kl? yeme rehberleri ve beslenme ile ili?kili hastal?klar hakk?ndaki kavramsal bilgilerini kapsar.

Ölçek geli?tirme sürecinde, ara?t?rmac?lar ba?lang?çta karma??k bir yap? gözlemlemi? olsalar da (öz de?eri 1'in üzerinde 24 faktör), amac?n tek boyutlu bir bilgi testi olu?turmak olmas? nedeniyle, yaln?zca en güçlü faktörle ili?kili maddeler korunmu?tur. Bu yakla??m, ölçe?in saf bir bilgi düzeyini

ARABPSYCHOLOGY.COM

ölçmesini sa?lamay? amaçlamaktad?r.

Geçerlik

Ölçe?in **geçerlik** çal??malar?, yap? geçerli?i için **faktör analizi** ve kapsam geçerli?i için uzman görü?üne dayanmaktad?r. Ba?lang?çta çok say?da madde içeren taslak testte, yap?lan ke?fedici faktör analizi sonucunda öz de?eri 1'in üzerinde olan 24 faktör belirlenmi?tir.

Ara?t?rman?n amac? tek boyutlu bir ölçme arac? geli?tirmek oldu?undan, faktör yükü 0.303'ün alt?nda kalan 25 madde ölçekten ç?kar?larak madde say?s? 45'e indirilmi?tir. Elde edilen 45 maddenin beslenme bilgisini ölçmek için yeterli olup olmad???n? belirlemek amac?yla, test beslenme alan?nda uzman 5 ki?iye sunulmu?tur. Uzman görü?leri do?rultusunda, 45 maddelik bu formun yeterli **kapsam geçerli?ine** sahip oldu?u kabul edilmi?tir.

Güvenirlik

Ölçe?in **güvenirlik** de?erlendirmesi için iç tutarl?l?k katsay?s? yöntemlerinden Kuder-Richardson (KR-20) ve Cronbach Alpha ile birlikte test-tekrar test güvenirlik yöntemleri kullan?lm??t?r. Beslenme bilgi testinin faktör yüklerinin 0.303 ile 0.572 aras?nda de?i?ti?i saptanm??t?r.

Beslenme Bilgi Testi için hesaplanan KR-20 iç tutarl?l?k katsay?s? 0.89 olarak belirlenmi?tir. Bu de?er, ölçe?in maddelerinin yüksek düzeyde tutarl? oldu?unu ve güvenilir bir ölçüm sa?lad???n? göstermektedir. Ayr?ca, ayn? çal??ma kapsam?nda geli?tirilen iki boyutlu yeme davran??? ölçe?inin güvenirlik de?erleri de belirtilmi?tir: Sa?l?kl? Yeme boyutu için faktör yükleri 0.254-0.567 aras?nda de?i?irken, Cronbach Alpha de?eri 0.89 bulunmu?tur (I. Boyut). Sa?l?ks?z Yeme boyutu için faktör yükleri 0.311-0.651 aras?nda de?i?mi? ve Alpha de?eri 0.72 olarak hesaplanm??t?r (II. Boyut).

Faktör Analizi

Ölçek geli?tirme sürecinde uygulanan **faktör analizi**, ölçe?in yap?sal sadele?tirilmesinde kritik rol oynam??t?r. Analiz ba?lang?c?nda, öz de?eri 1'in üzerinde olan 24 farkl? faktör tespit edilmi?tir. Ancak ara?t?rman?n temel amac?, **adolesan** beslenme bilgisini tek bir genel boyut alt?nda toplamakt?.

Bu hedef do?rultusunda, sadece en yüksek varyans? aç?klayan birinci boyuttaki maddeler dikkate al?nm??t?r. Faktör yükü 0.303 e?i?inin alt?nda kalan 25 madde ç?kar?larak ölçek 45 maddeye indirilmi?tir. Bu nihai 45 maddenin faktör yükleri 0.303 ile 0.572 aras?nda de?i?mektedir, bu da maddelerin tek boyutlu yap?ya güçlü katk? sa?lad???n? göstermektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Enstrüman

Test Türü: Geli?tirme (Developmental Scale)

Format: Çoktan Seçmeli Test (Beslenme Bilgisi Testi için varsay?lan format, bilgi ölçtü?ünden)

Mevcut Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Adolesanlar (Ergenler)

Ya? Grubu: Gençlik dönemi (Genellikle 10-19 ya? aras?, çal??ma lise ö?rencileri üzerinde yap?lm??t?r.)

Popülasyon Detaylar?: Yay?nlanmam?? doktora tezinde detayl? örneklem bilgileri mevcuttur. Ölçek, lise ö?rencileri üzerinde standardize edilmi?tir.

Test Metodolojisi: Psikometrik yöntemler kullan?larak madde analizi, faktör analizi, KR-20 ve Cronbach Alpha iç tutarl?l?k katsay?s? hesaplamalar?. Derecelendirme sistemi kaynakta belirtilmemi?tir (muhtemelen do?ru/yanl?? veya çoktan seçmeli puanlama).

Anahtar Kelimeler

Beslenme E?itimi, Sa?l?k Bilgisi, Ö?renci, Lise, Psikometri, Geçerlik, Güvenirlik.

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?mlay?c?: Kaynakta belirtilmemi?tir.

Ba?l?l?k E-posta Adresleri: yozdogan@ybu.edu.tr

Yaz??ma Adresi: Yahya Özdo?an (Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara - Tez dönemi itibar?yla).

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Ölçek, 2013 y?l?nda tamamlanan bir doktora tezi kapsam?nda geli?tirilmi?tir, dolay?s?yla test y?l? **2013** olarak kabul edilmektedir. Ölçe?in kullan?m? için izinler ve ücret bilgisi, sorumlu yazar Yahya Özdo?an ile ileti?ime geçilerek ö?renilmelidir.

Bu ölçe?in orijinal PDF belgesi ?u adresten indirilebilir: adolesanlarin-beslenme-bilgilerini-saptama-olcegi-toad.pdf

ARABPSYCHOLOGY.COM

Referanslar

Özdo?an, Y. (2013). *Adolesanlar?n yeme davran??? ve beslenme bilgilerini saptamaya yönelik ölçek geli?tirme çal??mas?* (Yay?nlanmam?? doktora tezi). Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
Ulusal Tez Merkezi Linki: tez.yok.gov.tr

Adolesanlar?n Beslenme Bilgilerini Saptama Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: Ölçe?in maddeleri kaynak içerikte sa?lanmam??t?r. Maddeler, orijinal doktora tezinde veya ilgili yay?nlarda bulunabilir.

ARABPSYCHOLOGY.COM